

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
Е. ТАНЧЕВ
представено на 10 декември 2020 година¹

Дело C-416/20 PPU

TR

встъпила страна:
Generalstaatsanwaltschaft Hamburg

(Преюдициално запитване, отправено от Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (Висш областен съд Хамбург, Германия)

„Преюдициално запитване — Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси — Рамково решение 2002/584/ПВР — Европейска заповед за арест и процедури за предаване между държавите членки — Член 4а — Случаи, при които изпълнението може да бъде отказано — Директива (ЕС) 2016/343 — Членове 8 и 9 — Право на лицата да присъстват на съдебния процес в наказателното производство — Укриване на лицето, което е обект на наказателно преследване“

1. Настоящото преюдициално запитване се отнася до изпълнението на две европейски заповеди за арест, както и до съответните роли, които имат съдилищата на издаващата държава членка (в случая румънските) и съдилищата на изпълняващата държава членка (в случая германските) по отношение на контрола за спазването от издаващата държава членка на Директива (ЕС) 2016/343 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 година относно укрепването на някои аспекти на презумпцията за невиновност и на правото на лицата да присъстват на съдебния процес в наказателното производство². То повдига въпроса дали съдебните органи на изпълняващата държава членка са длъжни да откажат да изпълнят европейска заповед за арест поради нарушение от издаващата държава членка на правата на съответното лице съгласно Директива 2016/343.

2. Делото засяга румънски гражданин, който е осъден за различни престъпления в Румъния. В този контекст румънските съдилища издават три европейски заповеди за арест за задържането и предаването му от германските органи с цел изпълнение в Румъния на наказанията лишаване от свобода, които са му наложени с тези присъди. Постановеният на Съда въпрос се отнася до две от тези три заповеди за арест, и по-точно до това дали законосъобразността на предаването на задържано лице съгласно разпоредбите на Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки³, изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 г.⁴ (наричано по-нататък „Рамково решение 2002/584“), зависи от спазването от издаващата държава членка, в случая — Румъния, на разпоредбите на Директива 2016/343, и по-специално на членове 8 и 9 от нея.

¹ Език на оригиналния текст: английски.

² ОВ L 65, 2016 г., стр. 1.

³ ОВ L 190, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 3.

⁴ ОВ L 81, 2009 г., стр. 24.

3. Стигам до извода, че релевантните норми от правото на Европейския съюз относно основните права не изискват от запитващата юрисдикция да откаже изпълнението на разглежданите в главното производство заповеди за арест съгласно Рамково решение 2002/584. Това положение не се променя от Директива 2016/343.

I. Правна уредба

A. Правото на Съюза

1. Рамково решение 2002/584

4. Съображения 1, 5, 6 и 10 от Рамково решение 2002/584 имат следното съдържание:

„(1) Съгласно заключенията на Европейския съвет от Тампере от 15 и 16 октомври 1999 г., и по-специално точка 35 от тях, официалната процедура за екстрадиция следва да бъде отменена в държавите членки по отношение на осъдени лица, които се укриват от правосъдието, а процедурите по екстрадиция трябва да бъдат ускорени спрямо лица, които са заподозрени в извършване на престъпление.

[...]

(5) [...] въвеждането на нова опростена процедура за предаване на осъдени или заподозрени лица за изтърпяване на наказание или за наказателно преследване дава възможност за премахване на сложността и евентуалното забавяне, присъщо на настоящата процедура по екстрадиция. [...]

(6) Европейската заповед за арест съгласно настоящото рамково решение е първата конкретна мярка в областта на наказателното право, която прилага принципа за взаимно признаване, който Европейският съвет определя като „крайъгълния камък“ на съдебното сътрудничество

[...]

(10) Механизмът на европейската заповед за арест се основава на високо равнище на [Доверие] между държавите членки. Нейното прилагане може да бъде спряно единствено в случай на съществено и продължаващо нарушаване [от една от държавите членки на принципите], посочени в член 6, параграф 1 [ДЕС], [установено] от Съвета съгласно член 7, параграф 1 [ДЕС] с посочените в член 7, параграф 2 [ДЕС] последици.

[...]“.

5. Член 1 от Рамково решение 2002/584 е озаглавен „Определение на понятието европейска заповед за арест и задължение за изпълнението ѝ“ и предвижда:

„1. Европейската заповед за арест е съдебно решение, което е издадено от държава членка, с оглед задържане и предаване [от] друга държава членка на издирвано лице, с цел наказателно преследване или изпълнение на присъда за лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане.

2. Държавите членки следва да изпълнят всяка европейска заповед за арест въз основа на принцип[а] на взаимното признаване и в съответствие с разпоредбите на настоящото рамково решение.

3. Рамковото решение няма действие по отношение на изменение на задължението за спазване на основните права и основните правни принципи, залегнали в член 6 [ДЕС]⁵“.

6. В член 3 от Рамковото решение са посочени няколко „случаи, при които не се допуска изпълнение“ на европейска заповед за арест. Предвид изложените от запитващата юрисдикция факти нито едно от тези основания не е приложимо към настоящото дело. Член 4 от Рамковото решение посочва няколко „случаи, при които изпълнението на европейска заповед за арест може да бъде отказано“. Тези основания също не са приложими в настоящото дело.

7. Преди изменението му с Рамково решение 2009/299, Рамково решение 2002/584 съдържа разпореда, а именно член 5, параграф 1, в който се уточнява, че когато европейската заповед за арест е издадена с оглед на изпълнение на присъда или мярка, изискваща задържане, постановени задочно, и когато засегнатото лице не е било известно за датата и мястото на заседанието, предаване може да се извърши, при условие че съдебният орган, издал европейската заповед за арест, предостави гаранция, че лицето ще може да иска повторно разглеждане на делото в страната, издала европейската заповед за арест, на което да може да присъства. Този член е отменен с Рамково решение 2009/299, с което се въвежда нов член 4а, уреждащ въпросите, свързани със задочно постановените решения.

8. Съображение 1 от Рамково решение 2009/299 гласи:

„(1) Правото на обвиняемия да присъства лично на съдебния процес е включено в правото на справедлив процес, предвидено в член 6 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи^[5], съгласно тълкуването на Европейския съд по правата на човека. Съдът е постановил също така, че правото на обвиняемия да се яви лично на съдебния процес не е абсолютно и че при определени обстоятелства обвиняемият може по своя собствена воля, явно или мълчаливо, но недвусмислено да се откаже от това право“.

9. Член 4а от Рамково решение 2002/584 е озаглавен „Решения, постановени вследствие на съдебен процес, на който лицето не се е явило лично“, и предвижда:

„1. Изпълняващият съдебен орган също така може да откаже да изпълни европейска заповед за арест, издадена с цел изпълнение на присъда за лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане, ако лицето не се е явило лично на съдебния процес, вследствие на който е постановено решението, освен ако в европейската заповед за арест не е посочено, че лицето, в съответствие с допълнителните процесуални изисквания, определени в националното законодателство на издаващата държава членка:

а) своевременно

i) или е призовано лично и по този начин уведомено за определената дата и място на съдебния процес, вследствие на който е постановено решението, или чрез други средства действително е получило официална информация за определената дата и място на съдебния процес по начин, който недвусмислено доказва, че то е било уведомено за насрочения съдебен процес;

и

ii) е уведомено за възможността за постановяване на такова решение, ако не се яви на съдебния процес;

5 Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. (наричана по-нататък „ЕКПЧ“).

или

- б) след като е било уведомено за насрочения съдебен процес, е упълномощило защитник, посочен от заинтересованото лице или от държавата, с цел да го защитава на съдебния процес и действително е било защитавано от този защитник на процеса;

[...]“.

2. Директива 2016/343

10. Съображения 9, 33, 35, 44 и 47 от Директива 2016/343 гласят:

- „(9) Целта на настоящата директива е да се укрепи правото на справедлив съдебен процес в наказателното производство посредством установяване на общи минимални правила във връзка с някои аспекти на презумпцията за невиновност и правото на лицата да присъстват на съдебния процес.

[...]

- (33) Правото на справедлив съдебен процес е един от основните принципи на демократичното общество. На него се основава правото на заподозрените и обвиняемите да присъстват на съдебния процес, което следва да бъде гарантирано в целия Съюз.

[...]

- (35) Правото на заподозрените и обвиняемите да присъстват на съдебния процес не е абсолютно. При определени обстоятелства заподозреният или обвиняемият следва да може да се откаже от него изрично или мълчаливо, но по недвусмислен начин.

[...]

- (44) Принципът на ефективност на правото на Съюза изисква от държавите членки да въведат адекватни и ефективни средства за правна защита в случай на нарушаване на правата, предоставени на физическите лица от правото на Съюза. Ефективното правно средство за защита, достъпно в случай на нарушение на някое от правата, установени в настоящата директива, следва да има, доколкото е възможно, такова действие, което поставя заподозрените или обвиняемите в същото положение, в което биха се намирали, ако не е било извършено нарушение, с цел гарантиране на правото на справедлив съдебен процес и правото на защита.

[...]

- (47) Настоящата директива утвърждава основните права и принципи, признати в Хартата [на основните права на Европейския съюз, наричана по-нататък „Хартата“] и ЕКПЧ, включително [...] правото [...] на справедлив съдебен процес, презумпцията за невиновност и правото на защита. По-конкретно, следва да се вземе предвид член 6 от Договора за Европейския съюз (ДЕС), съгласно който Съюзът признава правата, свободите и принципите, определени в Хартата, и съгласно който основните права, както са гарантирани от ЕКПЧ и както произтичат от общите конституционни традиции на държавите членки, представляват общи принципи на правото на Съюза“.

11. Член 1 от Директива 2016/343 е озаглавен „Предмет“ и предвижда:

„С настоящата директива се установяват общи минимални правила относно:

[...]

б) правото на лицата да присъстват на съдебния процес в наказателното производство“.

12. Член 8 от Директива 2016/343 е озаглавен „Право на лицата да присъстват на съдебния процес“ и предвижда:

„1. Държавите членки гарантират, че заподозрените и обвиняемите имат правото да присъстват на съдебния процес срещу тях.

2. Държавите членки могат да предвидят възможност съдебният процес, в който може да бъде постановено решение относно вината или невинността на заподозрения или обвиняемия, да се проведе в негово отсъствие, при условие че:

- а) заподозреният или обвиняемият е бил уведомен своевременно за съдебния процес и за последиците от неговото неявяване; или
- б) заподозреният или обвиняемият, след като е бил уведомен за съдебния процес, се представлява от упълномощен да го защитава адвокат, избран от самия него или назначен от държавата.

3. Постановеното в съответствие с параграф 2 решение може да бъде изпълнено срещу заподозрения или обвиняемия.

4. Когато държавите членки допускат възможността за провеждане на съдебен процес в отсъствието на заподозрения или обвиняемия, но компетентните органи не са в състояние да изпълнят условията, предвидени в параграф 2 от настоящия член, тъй като местонахождението на заподозрения или обвиняемия не може да бъде установено въпреки положените разумни усилия, държавите членки могат да предвидят, че решението може все пак да бъде постановено и изпълнено. В такъв случай държавите членки гарантират, че при информирането на заподозрения или обвиняемия за решението, по-специално когато лицето бъде задържано, то бива информирано и за възможността да обжалва решението и за правото му на нов съдебен процес или на друго средство за правна защита, в съответствие с член 9.

[...]“.

13. Член 9 от Директивата е озаглавен „Право на нов съдебен процес“ и гласи:

„Държавите членки гарантират, че когато заподозреният или обвиняемият не е присъствал на съдебния процес срещу него и условията, предвидени в член 8, параграф 2, не са били изпълнени, засегнатото лице има право на нов процес или на друго правно средство за защита, което позволява ново разглеждане на делото по същество, включително и разглеждане на нови доказателства, и може да доведе до отмяна на първоначалното решение. В тази връзка държавите членки гарантират, че заподозреният или обвиняемият има правото да присъства, да участва ефективно в съответствие с процедурите по националното право, и да упражнява правото си на защита“.

14. Член 10 от Директивата е озаглавен „Правни средства за защита“ и предвижда:

„1. Държавите членки гарантират, че заподозрените и обвиняемите разполагат с ефективни правни средства за защита, в случай че правата им по настоящата директива са нарушени.

[...]“.

Б. Германското право

15. Член 83, параграф 1, точка 3 от Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (Закон за международната правна взаимопомощ по наказателни дела, наричан по-нататък „IRG“), в редакцията му, публикувана на 27 юни 1994 г.⁶, последно изменен с член 4 от Закона от 10 декември 2019 г.⁷, който транспонира член 4а от Рамково решение 2002/584, предвижда, че екстрадиция въз основа на европейска заповед за арест не се разрешава, когато осъденото лице не се е явило лично на съдебния процес, вследствие на който е постановена присъдата. Въпреки това по изключение от общото правило и при определени условия, предвидени в член 83, параграфи 2, 3 и 4 от IRG, се разрешава екстрадицията на лице, което не се е явило на съдебния процес.

16. Член 83 от IRG гласи:

„[...]

(2) Като изключение от [член 83], параграф 1, точка 3 екстрадицията е допустима, когато:

1. Осъденото лице

а) своевременно,

aa) е призовано лично на съдебния процес, вследствие на който е постановена присъдата, или

bb) чрез други средства действително е получило официална информация за определената дата и място на съдебния процес по начин, който недвусмислено доказва, че то е знаело за насрочения съдебен процес, и

b) е уведомено за възможността за постановяване на такава присъда и в негово отсъствие,

2. Осъденото лице, знаейки за образуваното срещу него производство, в което е участвал защитник на подсъдимия, е попречило да бъде лично призовано, като се е укрило, или

[...]“.

II. Факти, производство и преюдициален въпрос

17. От акта за преюдициално запитване е видно, че TR е румънски гражданин, който е осъден от румънските съдилища за различни престъпления, извършени в Румъния. В този контекст румънските съдилища издават три европейски заповеди за арест с цел изпълнение на наказания лишаване от свобода, наложени с три различни присъди, постановени от две различни румънски съдилища.

6 BGBl. I, стр. 1537.

7 BGBl. I, стр. 2128.

18. Настоящото дело се отнася до две от тези заповеди за арест. По делата, свързани с всяка от тези заповеди за арест, румънските власти се опитват без резултат да връчат на TR призовка за първоинстанционното производство. И по двете дела са направени опити за лично призоваване на последния му известен адрес в Румъния. Официалните съобщения за призовките са оставени на адреса на TR, с което съгласно румънското право призовките се считат за връчени след изтичането на десетдневен срок.

19. Макар да не е бил призован лично, TR е знаел за първоинстанционното производство и по всяко от двете дела избира, назначава и упълномощава адвокат да го защитава и по всяко от двете дела действително е защитавано от избрания защитник. TR обаче не се явява на съдебния процес и е осъден задочно.

20. И по двете дела са подадени жалби. Поне по едно от тези дела жалбата е подадена от адвоката, който е избран и упълномощен от TR да го защитава по делото в първоинстанционното производство. От преписката пред Съда не стават изцяло ясни обстоятелствата, свързани с жалбите, но и в двата случая TR е представяван от назначени от съда защитници.

21. TR отива в Германия през октомври 2018 г. и официално е регистриран като жител на Бад Наухайм в Хесен за кратък период от 29 октомври 2018 г. до 30 януари 2019 г. Според показанията на партньорката му след това той живее първо в Хесен, а впоследствие някъде от май 2019 г. в Хамбург без адресна регистрация, „тъй като е бил издирван от румънските власти за палеж“ и следователно е бил беглец. Запитващата юрисдикция приема за достоверни тези показания⁸.

22. От момента на заличаването на адресната му регистрация в Бад Наухайм до задържането му TR няма официална адресна регистрация. При задържането му той носи документи за самоличност, принадлежащи на друго лице, за които твърди, че са на брат му. Той не посочва защо тези документи за самоличност се намират у него и според предоставената от полицията информация TR често е използвал самоличността на друг свой брат.

23. Въз основа на тези обстоятелства запитващата юрисдикция заключава, че TR е напуснал Румъния и се е укривал в Германия от съдебните решения, на които се основават двете европейски заповеди за арест, релевантни за настоящото дело.

24. С решение от 28 май 2020 г. запитващата юрисдикция констатира, че предвидените в член 83, параграф 2, точка 2 условия за екстрадиция са изпълнени спрямо TR. Тя счита, че знаейки за съдебните процеси, на които се основават европейските заповеди за арест, той се е укривал в Германия и по този начин е възпрепятствал личното му призоваване. Освен това въз основа на предоставената от румънските органи информация запитващата юрисдикция приема, че обвиняемият е бил представяван от избран от него защитник в двете първоинстанционни производства и от назначен от въззивните съдилища защитник в двете производства по обжалване. Поради това запитващата юрисдикция приема, че екстрадицията на TR в изпълнение на тези две европейски заповеди за арест е разрешено съгласно германското право, с което се прилага Рамково решение 2002/584.

25. С решение от 24 юни 2020 г. запитващата юрисдикция уважава искането на TR за преразглеждане на решението от 28 май 2020 г. Защитникът на TR изтъква, че екстрадицията на TR при липсата на гаранция, че производството срещу TR ще бъде възобновено, е незаконосъобразно съгласно членове 8 и 9 от Директива 2016/343, като поставя под въпрос съответствието на член 83, параграф 2, точка 2 от IRG с Директива 2016/343.

⁸ Вж. точка III(1)(a)(2)(a)(bb), втори раздел от акта за преюдициално запитване („nach vorläufiger Bewertung glaubhaften und belastbaren Angaben“).

26. Сега запитващата юрисдикция следва да определи дали решението ѝ от 28 май 2020 г. трябва да остане в сила, или екстрадицията на TR трябва да се обяви за недопустима.

27. При тези обстоятелства Hanseatisches Oberlandesgericht in Hamburg (Висш областен съд Хамбург, Германия) решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„При решения относно екстрадиция на задочно осъдено лице от държава — членка на Европейския съюз, в друга държава членка с цел наказателно преследване трябва ли разпоредбите на Директива 2016/343, и по-специално членове 8 и 9 от нея, да се тълкуват в смисъл, че допустимостта на екстрадицията, по-специално в т.нар. случай на укриване, зависи от това дали отправилата искането държава е спазила предвидените в тази директива изисквания?“⁹.

28. На 23 септември 2020 г. Съдът решава да разгледа преюдициалното запитване по реда на спешното производство на основание член 107, параграф 1 от Процедурния правилник на Съда.

29. Освен това Съдът решава да покани Румъния да представи писмено всички необходими уточнения във връзка с настоящото дело в съответствие с член 109, параграф 3 от Процедурния правилник.

30. Писмени становища по преюдициалния въпрос представят Generalstaatsanwaltschaft Hamburg, Румъния и Комисията. TR, Федерална република Германия и Република Полша представят устни становища в съдебното заседание от 19 ноември 2020 г.

III. Анализ

A. Предварителни бележки

31. Въпреки че, както е формулиран от запитващата юрисдикция, въпросът цели да се получи тълкуване на Директива 2016/343, това, което запитващата юрисдикция всъщност иска да се установи е дали разпоредбите на Директива 2016/343, и по-специално членове 8 и 9 от нея, оказват въздействие върху приложението на предвидените в член 4а от Рамково решение 2002/584 основания, при които може да се откаже изпълнение. Поради тази причина считам за удачно да разгледам най-напред Рамковото решение, и по-специално член 4а от него, както и условията, при които Съдът е признал наличието на задължение на изпълняващия съдебен орган да „прекрати процедурата по предаване“, след което да пристъпя към анализ на Директива 2016/343 и накрая — на връзката между двете.

⁹ Макар поставеният от запитващата юрисдикция въпрос да е формулиран като отнасящ се до „екстрадиция с цел наказателно преследване“, от акта за преюдициално запитване е видно, че той се отнася до предаването на въпросното лице с цел изпълнение на присъда за лишаване от свобода и до това дали такова предаване би било допустимо с оглед на релевантните разпоредби на правото на Съюза. Използването на израза „наказателно преследване“ („Strafverfolgung“) вместо „изпълнение на присъда за лишаване от свобода“ („Strafvollstreckung“) е техническа грешка.

Б. Рамковото решение

1. Общи бележки

32. Съдът последователно приема, че принципът на взаимно доверие между държавите членки и принципът на взаимно признаване имат основно значение в правото на Съюза, тъй като позволяват създаването и поддържането на пространство без вътрешни граници. По-конкретно принципът на взаимно доверие изисква, що се отнася по-специално до пространството на свобода, сигурност и правосъдие, от всяка от тези държави да приеме, освен при изключителни обстоятелства, че всички други държави членки зачитат правото на Съюза, и по-специално признатите от него основни права¹⁰.

33. Така Съдът постановява, че принципът за взаимно признаване, който е „крайъгълният камък“ на съдебното сътрудничество, означава, че съгласно член 1, параграф 2 от Рамковото решение държавите членки по принцип са длъжни да изпълнят европейска заповед за арест. Изпълняващият съдебен орган няма право да откаже да изпълни такава заповед за арест, освен в изчерпателно изброените случаи, при които не се допуска изпълнение, предвидени в член 3 от Рамковото решение, или в изчерпателно изброените случаи, при които може да се откаже изпълнение, предвидени в членове 4 и 4а от Рамковото решение. Освен това за изпълнението на европейска заповед за арест не могат да се поставят други условия освен изчерпателно уредените в член 5 от Рамковото решение¹¹.

2. Изрични случаи, при които не се допуска изпълнение, съгласно разпоредбите на Рамково решение 2002/584

34. Както бе посочено в точка 33 от настоящото заключение, Рамково решение 2002/584 съдържа три разпоредби относно случаите на неизпълнение на европейска заповед за арест. По настоящото дело не е приложим нито един от случаите по член 3, при които не се допуска изпълнение, и от случаите по член 4, при които изпълнението може да бъде отказано. Релевантната за настоящото производство разпоредба е член 4а от Рамковото решение, който предвижда случаи, при които изпълнението на европейска заповед за арест може да бъде отказано. По отношение на европейските заповеди за арест, издадени с цел изпълнение на присъда за лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане, член 4а предвижда, че изпълняващият съдебен орган „може“ да откаже да изпълни европейска заповед за арест, ако лицето не се е явило лично на съдебния процес, вследствие на който е постановено решението, освен ако не е приложимо някое от редицата изключения. По силата на тези изключения, ако е изпълнено някое от четирите условия, изброени в член 4а, параграф 1, букви а)–г), изпълнението на предаването е задължително. Тази промяна в правния режим, действащ съгласно предшестващата мярка на ЕС¹², има за цел да улесни предаването¹³. Тя освен това премахва необходимостта изпълняващият съдебен орган да решава дали предоставената от издаващия съдебен орган гаранция е „достатъчна“. Следователно член 4а от Рамково решение 2002/584 не налага на изпълняващия съдебен орган да се въздържи от предаването на дадено

¹⁰ Решение от 5 април 2016 г., Aranyosi и Căldăraru (C-404/15 и C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, т. 78 и цитираната съдебна практика).

¹¹ Решение Aranyosi и Căldăraru (C-404/15 и C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, т. 79 и 80 и цитираната съдебна практика).

¹² А именно член 5, параграф 1 от Рамково решение 2002/584 преди изменението на Рамково решение 2002/584 с Рамково решение 2009/299.

¹³ Вж. в този смисъл съображение 3 от Рамково решение 2009/299: „[п]редвидените в тези рамкови решения начини на действие са незадоволителни по отношение на случаите, в които лицето не е могло да бъде уведомено за съдебното производство. [...] Рамково решение 2002/584/ПВР относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки [...] допуска изпълняващият орган да изиска от издаващия орган да представи достатъчна гаранция, че на лицето, за което е издадена европейска заповед за арест, е осигурена възможност да поиска повторно разглеждане на делото в издаващата държава членка и да присъства при разглеждането. Дали тази гаранция е достатъчна, е въпрос, който се решава от изпълняващия орган, и поради това е трудно да се прецени точно кога е възможно да бъде отказано изпълнение“.

лице, когато то не се е явило лично на съдебния процес. Той само *позволява* на изпълняващия съдебен орган да направи това, и то само ако не се прилагат изключенията от случаите по член 4а, при които изпълнението на европейска заповед за арест може да бъде отказано. Ако са изпълнени критериите на едно или няколко от тези изключения, изпълняващият съдебен орган е длъжен да предаде съответното лице, дори и то да не се е явило лично на съдебния процес.

3. Разпоредбите на Рамково решение 2002/584 допускат изпълнението на двете европейски заповеди за арест

35. Съгласно предоставената от запитващата юрисдикция информация TR е представяван от избран и упълномощен от него защитник и в двете първоинстанционни производства. Следователно тези производства, изглежда, отговарят на условията по член 4а, параграф 1, буква б) от Рамково решение 2002/584 и ако тези производства бяха единствените релевантни производства, изпълнението на европейската заповед за арест щеше да бъде задължително.

36. И по двете дела обаче са подадени жалби. От представената на Съда преписка по делото обаче не става ясно дали въззивните производства по тези две румънски дела биха били квалифицирани като „[съдебен] процес, вследствие на който е постановено решението“ по смисъла на член 4а, параграф 1 от Рамково решение 2002/584, както това понятие е тълкувано от Съда в неговото решение Turikas¹⁴, и следователно като „съдебн[ите] решени[я], ко[ито] съдържа[т] окончателното произнасяне по съществото на делото“ по смисъла на тази съдебна практика¹⁵. Ако въззивните дела са „съдебните процеси, вследствие на които са постановени решенията“, както това понятие се тълкува от Съда, тогава това са съдебните процеси, които трябва да отговарят на условията по член 4а, параграф 1, букви а)—г), за да е задължително изпълнението на европейските заповеди за арест. Ако въззивните дела не са „съдебните процеси, вследствие на които са постановени решенията“ — какъвто би могъл да е случаят при обжалване, което се отнася само до правни въпроси — тогава изглежда, че изпълнението на европейските заповеди за арест би било задължително. От акта за преюдициално запитване не става ясно дали предоставената от румънските издаващи органи информация би позволила извършването на такава преценка.

37. Както обаче запитващата юрисдикция представя пред Съда делото по главното производство, запитващата юрисдикция е изправена пред хипотеза, в която предаването на TR — според запитващата юрисдикция и въз основа на преценката ѝ на фактическите обстоятелства по делото, предвид информацията, съдържаща се в европейската заповед за арест, и отговорите на румънските органи на нейните запитвания — може да се откаже съгласно член 4а от Рамково решение 2002/584 и в която предаването е допустимо съгласно релевантното национално законодателство. Запитващата юрисдикция счита също, че въз основа на нейния анализ на същите тези факти правата на TR по Директива 2016/343 може да бъдат нарушени, ако не му бъде предоставена възможност за повторно разглеждане на делото в издаващата държава членка (Румъния), което издаващите (румънски) съдебни органи са отказали да гарантират, и така тя иска да се установи дали е длъжна да остави без приложение националните разпоредби, налагащи изпълнението на европейски заповеди за арест, за да откаже да предаде TR (чието предаване може да се откаже)¹⁶, тъй като счита, че правата му по Директива 2016/343 могат да бъдат нарушени.

14 Решение от 10 август 2017 г., Turikas (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, т. 81). Съгласно решението на Съда по дело Turikas в хипотезата, в която процесът е проведен на няколко инстанции, „съдебния[т] процес, вследствие на който е постановено решението“, е „инстанцията, на която е произнесено последното [решение], при условие че на тази инстанция съдът окончателно е постановил, че съответното лице е виновно [...], след като е разгледал уличаващите и оневиняващите доказателства от фактическа и от правна страна [...]“.

15 Пак там, точка 83.

16 Изпълнението може да бъде отказано съгласно член 4а от Рамково решение 2002/584.

4. Решение на Съда по дело *Melloni*

38. Съдът вече е имал повод да тълкува съвместимостта на член 4а, параграф 1 от Рамково решение 2002/584 с изискванията по член 47 и член 48, параграф 2 от Хартата в контекст, в който се прилага изключение от правилото за предаване на задочно осъдени, което може да се откаже. По делото, по което е постановено решение *Melloni*¹⁷, осъденият е представяван както в първоинстанционното производство, така и във въззивното производство от защитник, избран и упълномощен от него. Следователно съгласно разпоредбите на Рамково решение 2002/584 предаването му от изпълняващите (испански) съдебни органи на издаващата държава членка (Италия) е било задължително, а не такова, което е можело да бъде отказано.

39. Макар диспозитивът на решение на Съда *Melloni* да е формулиран сякаш се отнася до всяко предаване по силата на член 4а, параграф 1¹⁸, решението трябва да се разбира в смисъл, че се отнася само до случаите — за разлика от настоящото дело — при които предаването е задължително, а не такова, което може да бъде отказано, тоест случаите, в които се прилага едно или няколко от изключенията по член 4а, параграф 1, букви а)—г). Съдебното решение не може да се разбира като обхващащо всяко предаване, което може да бъде отказано и което изпълняващата държава членка може да разреши в рамките на свободата си на преценка, когато не са изпълнени условията за прилагане на изключенията, предвидени в член 4а, параграф 1, букви а)—г). Това следва ясно и от подробния анализ на Съда в точки 47—54 от посоченото съдебно решение.

40. Ако запитващата юрисдикция установи, че се прилага някое от изключенията, предвидени в член 4а, параграф 1, букви а)—г), тоест че процесуалните гаранции, съдържащи се в едно от тези изключения, са спазени в производствата, стоящи в основата на европейските заповеди за арест, тогава ще се приложи постановеното в решение *Melloni*, че „член 4а, параграф 1 е съвместим с изискванията, произтичащи от член 47 и от член 48, параграф 2 от Хартата“. Тогава изводът би бил, че основното право на ТР на справедлив съдебен процес, включително правото му да присъства на процеса, не е нарушено.

41. Както бе посочено в точки 36 и 37 от настоящото заключение, възможно е да се приложи някое от изключенията, предвидени в член 4а, параграф 1, буква а) или б) (макар това изобщо да не е ясно). Тъй като запитващата юрисдикция основава въпроса си на разбирането, че изпълнението на разглежданите европейски заповеди за арест попада сред случаите, при които може да бъде отказано изпълнение, по-нататък в анализа си ще възприема тази хипотеза.

5. Изключителни случаи, в които Съдът е приел, че изпълняващият съдебен орган може „да прекрати въведената с Рамково решение 2002/584 процедура по предаване“

42. В решенията по ограничен брой дела относно нарушения на основните права на засегнатите лица Съдът е признал „при определени условия, възможността за изпълняващия съдебен орган да прекрати въведената с Рамково решение 2002/584 процедура по предаване“¹⁹.

17 Решение от 26 февруари 2013 г., *Melloni* (C-399/11, EU:C:2013:107).

18 Точка 2 от диспозитива предвижда, че „[ч]лен 4а, параграф 1 [...] е съвместим с изискванията, произтичащи от член 47 и от член 48, параграф 2 от Хартата [...]“.

19 Решения от 5 април 2016 г., *Aranyosi и Căldăraru* (C-404/15 и C-659/15 PPU, EU:C:2016:198), от 25 юли 2018 г., *Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система)* (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, т. 44), и от 25 юли 2018 г., *Generalstaatsanwaltschaft (Условия на лишаване от свобода в Унгария)* (C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, т. 57). Вж. също заключението на генералния адвокат Campos Sánchez-Bordona по дело *Openbaar Ministerie (Независимост на издаващия съдебен орган)* (C-354/20 PPU и C-412/20 PPU, EU:C:2020:925, т. 39, 40 и 44).

43. За тази изключителна дерогация от правилата на Рамково решение 2002/584 Съдът намира основание в член 1, параграф 3 от него, съгласно който то „няма действие по отношение на изменение на задължението за спазване на основните права и основните правни принципи, залегнали в член 6 [ЕС]“. В практиката си Съдът приема също, че принципите на взаимно признаване и взаимно доверие могат да бъдат ограничени при изключителни обстоятелства²⁰.

44. За сметка на това, Съдът отбелязва, че както е посочено в съображение 10 от Рамково решение 2002/584, прилагането на механизма на европейската заповед за арест може да бъде спряно единствено в случай на съществено и продължаващо нарушаване от държава членка на посочените в член 2 ДЕС принципи, и то в съответствие с процедурата, предвидена в член 7 ДЕС²¹.

45. Въз основа на това Съдът е извел определени стандарти по отношение на контрола, който изпълняващият съдебен орган трябва да извърши, когато има опасност от нарушаване на основните права на заинтересованото лице от издаващата държава членка, в случай че лицето бъде предадено. В контекста на евентуално нарушаване на забраната за нечовешко или унижително отношение в член 4 от Хартата от издаващата държава членка тези стандарти изискват от изпълняващия съдебен орган, когато са налице „обективни, достоверни, точни и надлежно актуализирани данни“, които сочат за съществуването на недостатъци, и след това да „направи конкретна и точна проверка дали са налице сериозни и потвърдени основания да се приеме“, че заинтересованото лице ще бъде изложено на *реална опасност* от нарушаване на това основно право²². Ако това е така, изпълняващият съдебен орган трябва да „поиска предоставянето на допълнителна информация“ от издаващия съдебен орган и да отложи своето решение относно предаването, докато не получи „допълнителната информация, която му позволява да изключи съществуването на такава опасност“. Ако съществуването на опасността не може да се изключи в разумен срок, посоченият орган трябва да реши „дали да прекрати процедурата по предаване“²³.

46. Определянето дали е налице опасност от нарушаване на основно право трябва да се извършва за всеки конкретен случай. В контекста на евентуално нарушаване на забраната за нечовешко или унижително отношение в решение Generalstaatsanwaltschaft Съдът приема, че за тази цел трябва да се разгледат „единствено условията на лишаване от свобода в пенитенциарните заведения, в които [...] има вероятност [заинтересованото лице] да бъде настанено“, и то „единствено конкретните и точни условия на лишаване от свобода на заинтересованото лице, релевантни за преценката дали това лице ще бъде изложено на реална опасност от нечовешко или унижително отношение“²⁴.

20 Вж. в този смисъл становище 2/13 (Присъединяване на Съюза към ЕКПЧ) от 18 декември 2014 г. (EU:C:2014:2454, т. 191 и цитираната съдебна практика).

21 Решения от 5 април 2016 г., Aranyosi и Căldăraru (C-404/15 и C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, т. 81), и от 25 юли 2018 г., Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, т. 70).

22 Решения от 5 април 2016 г., Aranyosi и Căldăraru (C-404/15 и C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, диспозитив и т. 104, относно нарушаване на член 4 от Хартата поради нечовешко или унижително отношение, дължащо се на условията на задържане в румънските и унгарските пенитенциарни заведения), и от 25 юли 2018 г., Generalstaatsanwaltschaft (Условия на лишаване от свобода в Унгария) (C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, т. 60 и 62).

23 Решение от 5 април 2016 г., Aranyosi и Căldăraru (C-404/15 и C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, диспозитив и т. 104).

24 Решение от 25 юли 2018 г., Generalstaatsanwaltschaft (Условия на лишаване от свобода в Унгария) (C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, диспозитив, второ и трето тире).

47. В контекста на евентуално нарушение на правото на справедлив съдебен процес в решение *Minister of Justice and Equality*²⁵ Съдът прилага по същество същия критерий като в решение *Aranyosi и Căldăraru*²⁶, след като установява, че наличието на реална опасност от нарушаване на основното право на независим съд, а следователно и на „същественото съдържание на основното право на справедлив съдебен процес“, гарантирано в член 47, параграф 2 от Хартата, също като реалната опасност от нарушаване на член 4 от Хартата, може да позволи на изпълняващия съдебен орган по изключение да не изпълни европейска заповед за арест на основание член 1, параграф 3 от Рамково решение 2002/584²⁷.

48. Така общите аспекти на тази съдебна практика са, първо, наличието на външни „данни“ — които трябва да бъдат „обективни, достоверни, точни и надлежно актуализирани“ и които в случаите, свързани с член 4 от Хартата, се състоят от решения на ЕСПЧ, а в случая, свързан с член 47, параграф 2 от Хартата, това е мотивирано предложение на Комисията²⁸ — които трябва да докажат „недостатъците“, които могат да породят реална опасност от нарушаване на съответното основно право, и второ, конкретна констатация въз основа на конкретните обстоятелства, свързани със заинтересованото лице, че това лице може да бъде изложено на реална опасност от нарушаване на неговото основно право, в случай че бъде предадено.

В. Съдържанието на основното право на лицата да присъстват на съдебния процес, гарантирано от член 47, параграф 2 от Хартата и член 6, параграф 1 от ЕКПЧ

49. Член 47 от Хартата е озаглавен „Право на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес“. Втората алинея от него гласи, че „[в]секи има право неговото дело да бъде гледано справедливо и публично в разумен срок от независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон“. В Разяснения относно Хартата на основните права²⁹ се посочва, че член 47, втора алинея от Хартата съответства на член 6, параграф 1 от ЕКПЧ, който се отнася до правото на справедлив съдебен процес³⁰. Член 52 от Хартата е озаглавен „Обхват и тълкуване на правата и принципите“ и предвижда в параграф 3, че „[д]околкото настоящата Харта съдържа права, съответстващи на права, гарантирани от [ЕКПЧ], техният смисъл и обхват са същите като дадените им в посочената Конвенция. Тази разпоредба не пречи правото на Съюза да предоставя по-широка защита“.

50. Правото на лицата да присъстват на съдебния процес е част от основното съдържание на основното право на справедлив съдебен процес. Както обаче и Съдът, и ЕСПЧ последователно приемат, подсъдимият може да се откаже от правото си да присъства на съдебно заседание, било то изрично или мълчаливо чрез своето поведение³¹, например когато лицето се опитва да избегне съдебния процес. Както посочва ЕСПЧ, „налице е отказ от правосъдие, ако задочно

25 Решение от 25 юли 2018 г., *Minister for justice and equality* (Недостатъци на съдебна система) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586).

26 В редакцията на английски език на решение *Minister of Justice and Equality* формулировката на този критерий е следната „material that is objective, reliable, specific and properly updated“, докато критерият в решение *Aranyosi и Căldăraru* изисква „evidence“, отговарящи на този критерий (в редакцията и на двете решения на български език се използва формулировката „обективни, достоверни, точни и надлежно актуализирани данни“). Индициите за нарушаване на основно право по дело *Aranyosi и Căldăraru* са по-убедителни, отколкото по дело *Minister of Justice and Equality*, тъй като в първия случай това са решения на ЕСПЧ, в които се заключава, че е налице нарушение на член 3 от ЕКПЧ, а във втория случай това е мотивирано предложение на Комисията, установяващо нарушение на независимостта на съдебната власт в Полша.

27 Вж. подробния анализ в точки 47—59 от решение от 25 юли 2018 г., *Minister for justice and equality* (Недостатъци на съдебна система) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586).

28 Мотивирано предложение на Комисията от 20 декември 2017 г. в съответствие с член 7, параграф 1 от Договора за Европейския съюз относно принципите на правовата държава в Полша (COM(2017) 835 окончателен).

29 ОВ С 303, 2007 г., стр. 17.

30 Вж. в този смисъл и решение от 25 юли 2018 г., *Minister for Justice and Equality* (Недостатъци на съдебната система) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, т. 33), както и т. 48 от заключението ми по това дело.

31 Вж. решения от 26 февруари 2013 г., *Melloni* (C-399/11, EU:C:2013:107, т. 49), и от 13 февруари 2020 г., Специализирана прокуратура (C-688/18, EU:C:2020:94, т. 37); ЕСПЧ, 1 март 2006 г., *Sejdovic c/у Италия* (СЕ:ЕCHR:2006:0301JUD005658100, § 86, „нико буквата, нито духът на член 6 от Конвенцията възпрепятстват лицето да се откаже доброволно, изрично или мълчаливо, от гаранциите за справедлив процес“), вж. в същия смисъл и ЕСПЧ, 30 ноември 2000 г., *Kwiatkowska c/у Италия* (СЕ:ЕCHR:2000:1130DEC005286899).

осъдено лице не може да получи впоследствие ново произнасяне от съд, след като бъде изслушано, относно основателността на обвинението от фактическа и правна страна, когато не е установено наличието на *отказ от негова страна от правото на лично явяване и защита* [...], или на *намерение да се укрие*³².

51. ЕСПЧ добавя, че ако на задочно осъденото лице не е връчена призовка, възниква въпросът дали може да се счита, че то е знаело в достатъчна степен за наказателното преследване и за процеса, за да може да реши да се откаже от правото си да се яви пред съд или да избегне съдебния процес, и постановява, че „някои установени факти биха могли недвусмислено да сочат, че обвиняемият е знаел за съществуването на образуваното срещу него наказателно производство, за естеството и основанието на обвинението и не възнамерява да участва в съдебния процес или желае да избегне наказателното преследване³³.

52. Тази практика на ЕСПЧ обаче се отнася до дела, разглеждани от първоинстанционен съд. Що се отнася до въззивните дела, защитата на правото на лицата да присъстват на съдебния процес е значително по-ограничена. По-специално в практиката на ЕСПЧ случаите, в които във въззивното производство може да се разглеждат само правни въпроси, се разграничават от случаите, в които въззивният съд може да разглежда както фактически, така и правни въпроси, и да прецени изцяло въпроса за вината или за невиновността. В първия случай изискванията на член 6 от ЕКПЧ могат да бъдат спазени, дори ако на жалбоподателя не е дадена възможност да бъде изслушан лично, при условие че на първа инстанция е проведено публично заседание³⁴. Във втория случай, и по-специално когато от въззивния съд се иска да увеличи присъдата, присъствието на подсъдимия е по-вероятно да бъде задължително³⁵.

53. Изложените в акта за преюдициално запитване факти не уточняват естеството на въззивните производства по делата, засягащи TR. Поради това не е ясно по кой критерий следва да се преценят правото му да присъства на тези производства и адекватността на положените от румънските органи усилия да му връчат призовки по тези въззивни дела с оглед на основното право на TR да присъства на съдебния процес, гарантирано от член 47, параграф 2 от Хартата и член 6, параграф 1 от ЕКПЧ.

54. Изложените в акта за преюдициално запитване факти обаче ясно подкрепят направения от запитващата юрисдикция извод, че TR умишлено се е укрил, за да избегне съдебните процеси както по отношение на първоинстанционните производства, така и по отношение на въззивните производства, и че е избегнал задържането. Освен това изглежда, че TR е знаел за образуваното срещу него производство, както и за естеството и основанието на обвиненията. Въз основа на този извод, който запитващата юрисдикция трябва да направи, основното право на TR да присъства на съдебния процес, гарантирано от член 47, параграф 2 от Хартата, не би било нарушено поради задочната му присъда, която е потвърдена във въззивното производство, и от последващия отказ на издаващата държава членка да му гарантира повторно разглеждане на делото.

32 ЕСПЧ, 1 март 2006 г., *Sejdovic c/y Италия* (СЕ:ЕCHR:2006:0301JUD005658100, § 81).

33 ЕСПЧ, 1 март 2006 г., *Sejdovic c/y Италия* (СЕ:ЕCHR:2006:0301JUD005658100, § 98 и 99). В решение на ЕСПЧ от 26 януари 2017 г., *Лена Атанасова c/y България* (СЕ:ЕCHR:2017:0126JUD005200907, § 52), ЕСПЧ констатира, че подсъдимият се е отказал от правото си да присъства на съдебния процес, гарантирано от член 6, параграф 1 от ЕКПЧ, когато, след като лицето е било надлежно уведомено за съществуването на наказателното производство и за повдигнатите срещу нея обвинения, тя потвърждава фактическите обстоятелства и заявява готовността си да за споразумение във връзка с осъждането си и след това напуска адреса, който преди това е посочила на органите, без да ги уведоми за промяната на адреса, и когато органите са положили разумни усилия да осигурят присъствието ѝ на съдебния процес.

34 ЕСПЧ, 22 февруари 1984 г., *Sutter c/y Швейцария* (СЕ:ЕCHR:1984:0222JUD000820978, § 30).

35 ЕСПЧ, 6 юли 2004 г., *Dondarini c/y Сан Марино* (СЕ:ЕCHR:2004:0706JUD005054599, § 27).

55. Тъй като с оглед на изложените в акта за преюдициално запитване факти никое основно право не изглежда да е нарушено, не се поставя въпросът дали изпълняващият съдебен орган може да „прекрати процедурите за предаване“ в съответствие с практиката на Съда, съдържаща се в решения Aranyosi и Căldăraru, Generalstaatsanwaltschaft и Minister of Justice and Equality.

56. Остава обаче да се анализира дали частта от закрилата, предоставена от Директива 2016/343, която надхвърля тази, гарантирана с член 47, параграф 2 от Хартата и член 6, параграф 1 от ЕКПЧ, ограничава свободата на преценка на изпълняващата държава членка при прилагането на случаите, при които може да бъде отказано изпълнение, съдържащи се в член 4а от Рамково решение 2002/584.

Г. Статутът на съдържащите се в Директива 2016/343 допълнителни гаранции за правото на лицата да присъстват на съдебния процес

57. Съгласно съображение 9 от Директива 2016/343 тя има за цел да се укрепи правото на справедлив съдебен процес, като се установят минимални правила по-специално относно правото на лицата да присъстват на съдебния процес. Чрез въвеждането на общи минимални правила относно защитата на процесуалните права на заподозрените и обвиняемите тази директива цели да засили взаимното доверие на държавите членки в техните системи за наказателно правосъдие и по този начин да се улесни взаимното признаване на решенията по наказателни дела³⁶.

58. От структурата на Директива 2016/343 и предвидените в нея правни средства за защита ясно следва, че що се отнася до правото на лицата да присъстват на съдебния процес, тя е насочена към държавата членка, в която се провежда или е проведен съдебният процес. Само тази държава членка може да предостави правното средство за защита, предвидено в член 9 — повторно разглеждане на делото.

59. За разлика от това, член 4а от Рамково решение 2002/584 логично е насочен към държави членки, *различни от* тази, в която е проведен съдебният процес и в която съответното лице е осъдено. Само тези държави членки могат да предадат съответното лице на държавата членка, в която е осъдено.

60. Рамково решение 2002/584 и Директива 2016/343 не само имат различни адресати, но и уреждат различни въпроси.

61. Както отбелязва запитващата юрисдикция, действителното приложно поле на Директива 2016/343, доколкото е релевантна в случая, се ограничава до минималните изисквания относно задочните наказателни производства в държавите членки. Разширяването на приложното поле на Директива 2016/343 по отношение на процедурите по екстрадиция или предаване би се нуждало от обосновка. Спазването на минималните изисквания, приложими към националните производства, обаче не подлежи на проверка в рамките на процедурата по екстрадиция или предаване, която протича в друга държава членка: тази процедура често се провежда под натиска на времето, който е неизменно свързан с евентуалното задържане на съответното лице, и в естествените граници на способността на изпълняващия съдебен орган да контролира съответствието на разпоредби от друг правен ред, които често са съставени на чужд език, с приложимите норми от правото на Съюза. Подобен контрол би надхвърлил обхвата на процедурата за екстрадиция и би противоречал на принципа на взаимно признаване, който е крайгълният камък на съдебното сътрудничество. Ето защо в правото в областта на екстрадицията проверката трябва задължително да остане селективна.

³⁶ Съображение 10 от Директива 2016/343.

62. Както се посочва в акта за преюдициално запитване, аргумент срещу прилагането на Директива 2016/343, което би ограничило свободата на преценка на изпълняващата държава членка при прилагането на член 4а от Рамково решение 2002/584, е и историята на приемане на тази директива. Както запитващата юрисдикция споменава в акта за преюдициално запитване, от протокола от заседанието на Координационния комитет в областта на полицейското и съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси (вж. Документ 12955/14 на Съвета от 9 септември 2014 г., стр. 2 и сл.) следва, че Комисията се е изказала в полза на хармонизиране на изискванията на Директива 2016/343 и на правото в областта на екстрадицията, изразяващо се в член 4а от Рамково решение 2002/584/ПВР, с мотива че въпреки различните регулаторни области на всеки набор от норми целта е да се установят минимални изисквания за националните наказателни производства на територията на ЕС и поради това правните разпоредби са неразривно свързани едни с други:

„According to the Commission, the rules that apply in case of the absence of a person at his or her trial are intrinsically linked to the right of that person to be present at the trial. This right and the criteria to judge suspects or accused persons in their absence would be two sides of the same coin. (Според Комисията правилата, приложими при отсъствие на дадено лице от неговия съдебен процес, са неразривно свързани с правото на това лице да присъства на съдебния процес. Това право и критериите, позволяващи заподозрените или подсъдимите да бъдат осъдени в тяхно отсъствие, са двете страни на една и съща монета.) (стр. 3)“.

63. Комисията обаче не успява да наложи своето предложение, тъй като представителите на държавите членки се позовават на различните регулаторни области и цели и поради това единодушно отказват да разширят обхвата на проекта за директива спрямо правото в областта на екстрадицията:

„It was reminded that the Framework Decision was concluded in another legal context (with unanimity voting) and that it had another aim than the present draft Directive (mutual recognition versus establishing minimum rules). Hence, it would not be desirable to transpose the text of the Framework Decision into the draft Directive. (Беше припомнено, че Рамковото решение е прието в друг правен контекст (с единодушие при гласуването) и че то има различна цел от този проект за директива (взаимно признаване, а не установяване на минимални правила). Ето защо не би било желателно текстът на Рамковото решение да се възпроизведе в проекта за директива.) (стр. 2)“.

64. Следва да се отбележи, че *основното право* на лицата да присъстват на съдебния процес съгласно член 47, параграф 2 от Хартата и член 6, параграф 1 от ЕКПЧ, както е определено от Съда и от ЕСПЧ, има значително по-тесен обхват от правото на лицата да присъстват на съдебния процес съгласно член 8 от Директива 2016/343. Само опасността от нарушаване на по-ограниченото основно право на лицата да присъстват на съдебния процес може да даде основание на изпълняващия съдебен орган да приключи процедурата по предаване, а не допълнителният обхват на това право съгласно Директивата.

65. Докато нарушаване на основното право на справедлив съдебен процес, включително нарушаване на основното право на лицата да присъстват на съдебен процес съгласно тълкуването му от ЕСПЧ, може да обоснове „прекратяване на процедурата по предаване“, според мен опасността или дори знанието, че друга държава членка не спазва изцяло всички аспекти на Директива 2016/343, не обосновава само по себе си прекратяването на процедурата по предаване. В това отношение следва да се припомни, че съгласно постоянната практика на Съда ограниченията на принципа на взаимно доверие трябва да се тълкуват стриктно³⁷.

³⁷ Вж. в това отношение заключението ми по дело Minister of Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:517, т. 73), и решение от 26 април 2018 г., Donnellan (C-34/17, EU:C:2018:282, т. 50 и цитираната съдебна практика).

66. В случай, при който изпълняващата държава членка разполага със свобода на преценка съгласно член 4а от Рамково решение 2002/584, считам, че такова известно или възможно неспазване на дадена директива от издаващата държава членка също не ограничават, от гледна точка на правото на Съюза, свободата на преценка на изпълняващата държава членка при изпълнението на европейска заповед за арест.

67. Правното средство за защита на заинтересованото лице, в случай че неговото право да присъства на съдебния процес съгласно Директива 2016/343 е нарушено по начин, който същевременно не представлява нарушаване на основното право на справедлив съдебен процес, закрепено в член 47, параграф 2 от Хартата, е повторното разглеждане в държавата членка, където лицето е осъдено задочно. Това е правното средство за защита, предвидено в член 9 от Директива 2016/343.

68. Това не означава, че ако реши, изпълняващата държава членка не би могла да вземе предвид дали на осъдените задочно лица са гарантирани всички права, които са им признати от Директива 2016/343 в издаващата държава членка. Това означава просто, че при липсата на нарушаване на *основно* право, закриляно от Директива 2016/343, тази държава членка има право на преценка дали да вземе предвид това съображение.

IV. Заключение

69. С оглед на всички гореизложени съображения считам, че Съдът трябва да отговори на поставения от Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (Висш областен съд Хамбург, Германия) въпрос по следния начин:

„При липсата на реална опасност от нарушаване на основното право на справедлив съдебен процес членове 8 и 9 от Директива (ЕС) 2016/343 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 година относно укрепването на някои аспекти на презумпцията за невиновност и на правото на лицата да присъстват на съдебния процес в наказателното производство не ограничават свободата на преценка на изпълняващата държава членка при прилагането на правилата, свързани със случаите, при които изпълнението на европейска заповед за арест може да бъде отказано съгласно член 4а от Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки, изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 г.“.